

Telefon št. 3040.

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon št. 3040

Preostra sodba o kaznih za odvzem pravic

Poleg mnogih drugih pogojev, ki odrekajo vojnim žrtvam vse pravice po invalidskem zakonu, so tudi različne kazni. Ker je vsekakor med invalidi in vdovami tudi veliko takih, ki grešijo ali so grešili, je masa potrebnih in obupajočih ob vse pravice. Drugi človek je samo zaprt, potem pa ostane navadno brez kakih posledic v življenju. Invalid pa je dvakrat kaznovan, in sicer je njegova druga kazen skoro hujša od prve.

Prepričani pa smo, da je smatranje kazni, ki jih označuje invalidski zakon, popolnoma drugačno in milejše, kakor pa se tolmači v praksi pri izdajanju invalidskih rešenj. Po sedanjih praksi opazimo, da je skoro ni kazni, ki bi ne prišla v poštev za odvzem. Presojanje je prepuščeno popolnoma komisiji invalidskega sodišča ali sodnikom poedinem, zato je to vprašanje temeljito za premostriti.

Prinašamo popolno pravno stališče v tem pogledu, ki se je treba nanj sklicevati v mnogih primerih negativnih rešenj.

V § 42, točka 7, invalidskega zakona stoji, da izgube za vselej pravice vojni invalidi, vdove, roditelji, če se kaznujejo s smrtjo, robijo ali zatočenjem, ali če izgube civilno in vojaško čast bodisi po izvršni sodbi ali po zakonu samem.

V točki 8 pa, ako se kaznujejo z zapornim daljšim od enega leta itd.

Invalidski zakon v §§ 42 in 103 ne določa nobene dobe, v kateri naj bi bile kazni izrečene. Po značenju kazni, ki so navedene v § 42, točki 7 in 8, more prihajati v poštev samo kazenski zakon z dne 27. januarja 1929, ne pa tudi prejšnji avstrijski kazenski zakon.

Novi kazenski zakon opredeljuje krivdo že načelno drugače kakor avstrijski kazenski zakon, v posledici pa je tudi značaj kazni po novem kazenskem zakonu povsem drugačen kakor v avstrijskem kazenskem zakonu. Ne more se smatrati kazen ječe po avstrijskem kazenskem zakonu za kazen istega značaja kakor kazen robije in zatočenja po novem kazenskem zakonu.

Dejanja, za katera je avstrijski kazenski zakon določal kazen ječe, določa novi kazenski zakon v mnogih slučajih samo zapor, pač po osnovi, kakršno krivdo zakon predpisuje storilcu.

V konkretnih slučajih bo tedaj določba § 103, točka 8, odnosno določba § 42, točki 7 in 8, učinkovala pri invalidu kaznovanem po avstrijskem kazenskem zakonu z ječo mnogo ostreje v smislu § 103 s popolno izgubo značaja v invalidnosti, kakor pa pri invalidu, pri katerem se je za enako, ali pa tudi močnejše na sebi težje dejanje izrekla kazen nazvana »zapor«.

Posledica v takem slučaju je, da izgubi invalid, kaznovan po avstrijskem kaz. zakonu, le samo radi tega značaj invalidnosti, ker ima izrečena kazen drugačno ime. Odločalo bi v takih slučajih neenakopravno samo različno poimenovanje kazni, ne pa značaj krivde.

Nedopustno je tedaj brezpogojno, da se neglede na značaj krivde storilca, vrednoti kazen ječe po avstr. kaz. zakonu enako kakor kazen robije in zatočenja po novem kazenskem zakonu. V pozitivnem smislu pa je nujno, da se v vseh primerih manjše krivde sme upoštevati kazen ječe po avstrijskem kaz. zakonu le samo tako kot zapor.

Ker je v načelu avstr. kaz. zakon različen od novega kazenskega zakona v pogledu krivde, je nemogoče primerjati sodne izreke na podlagi teh zakonov samih.

Razmerje izrekov bi moral zakonodajalec urediti posebej z novim zakonom.

Noben način interpretacije obeh zakonov samih ne nudi podlage za pravilno primerjanje.

Po prevedbi po § 103, točka 8, tedaj vsled bistvene različnosti opredelitve krivde in načina odmerjanja kazni ni dopustno upoštevati kazni, izrečene po

avstr. kaz. zakonu v smislu določbe § 42, točki 7 in 8. Prihajati morejo v poštev samo kazni, izrečene po novem kaz. zakonu.

Smatramo torej, da odločbe na podlagi kazni pri nas niso vse pravilne, ker je glede njih preostra sodba.

Ker invalidski zakon v tem oziru nima nobene natančnejše določbe, je stvar invalidskega sodišča, kako stališče zavzame pravno, ali pa naj se sprejme nov zakon, ki bo to vprašanje razčistil.

Praški kongres

Od 31. julija do 2. avgusta se je vršil, kakor smo poročali že v naši zadnji številki, v Pragi letošnji 7. kongres internacionalne zveze invalidskih in bojovniških organizacij pod imenom »Ciamac«, ki ima svoj stalni sedež v Ženevi in je tamkaj včlanjeno tudi naše združenje.

Poročilo prinaša precej plodovitega dela in sklepov, zato se moramo zanje zanimati tudi mi. Zato hočemo nekoliko popisati ta kongres.

Dne 31. julija t. l. se je zbralo v zbornici praške državne skupščine okoli 200 delegatov iz 11 držav, ki so zastopali razne invalidske in bojovniške organizacije. Predsednik Ciamaca Francoz Henri Pichot je otvoril zborovanje z različnimi pozdravi. Kot gostje so prisostvovali čehoslovaški prosvetni minister dr. Dérer, ki je zastopal obenem obolelega ministra za socialno politiko dr. Čeha, zunanje ministrstvo je zastopal odposlanec dr. Svagrovsky, internacionalno visokošolsko federacijo pri društvu narodov dr. Sourek, internacionalni urad dela Dechamp iz Ženeve, tajništvo društva narodov Blondel in mnogi časopisni poročevalci iz posameznih držav.

Za predsednika kongresa sta bila postavljena gg. Brandeiss iz Dunaja in Neumeister iz Prage, za vicepredsednike pa gg. Pfändner iz Berlina, poljski major invalid Wagner iz Varšave, Huber iz Francije in general Nikiforov iz Bulgarije. Izvoljena sta bila dva odseka in sicer mirovni, v katerega vodstvo sta bila postavljena gg. Viala iz Francije in Stahezky iz Poljske ter socialno-politični, v katerega sta bila izvoljena gg. Vagaunescu iz Rumunije ter Weidinger iz Avstrije.

V imenu čehoslovaške zveze vojnih žrtev je pozdravil kongres tov. Neumeister z besedami:

Sedmi kongres se vrši v času velike gospodarske krize v 17. letu po vojni. Zato naj velja program: Vse bodoče vojne preprečiti in stremeti za obdržanje trajnega miru. Nato je obrazložil naloge, ki si jih je zadal Ciamac, med katerimi stoji borba za ugotovitev pravic vojnim žrtvam na prvem mestu. Svoj govor je končal z apelom na mir, ker vojna je bolezen, ki zamore uničiti najmočnejše izmed narodov.

Minister dr. Dérer je pozdravil v imenu obolelega ministra socialne politike dr. Čeha kot zastopnik vlade navzoče ne le kot ljube goste, temveč tudi kot direktne žrtve vojne, katerih zasluge naj bodo tem večje, ker so podvzele aktivno sodelovanje uničevanja bodočih vojn.

Predsednik Pichot se je obema predgovornikoma zahvalil s pripombo, da so dogodki zadnjih tednov pozvali vse evropske dežele k potrebi skupnega sodelovanja. Za članstvo Ciamaca velja stara resnica: Cilj Ciamaca je bil že pri njegovih ustanovitvi, napraviti boljše organiziran in boljše misleč svet kot pa oni, ki je povzročil vrvenje svetovne

vojne. Tudi oni, katerim vojna ni prinesla drugega kot trpljenje, ne morejo drugače, kakor tirjati od svojih vlad udeležitev moralčnih in materijelnih dolžnosti napram žrtvam vojne in se boriti za mir na svetu.

V imenu inozemskih organizacij in delegacij se je zahvalil čehoslovaški vlad in mestu Pragi poljski odposlanec Karkoszka.

Za nemško »Črno-rdeče-rumeno« organizacijo je apeliral g. Krohn na prezidenta čehosl. republike Masaryka z opozorilom na velike težkoče in katastrofalni gospodarski položaj, v katerem se nahaja sedaj Nemčija, zato je opozarjal demokracijo sveta, naj proži roko v pomoč za njeno gospodarsko stabilizacijo, ker bi njeno ponovno zrušenje bila nesreča za cel svet. Če zahteva Nemčija pomoč in zaupanje, se opira na svojo republikansko zavednost.

Govorili so potem še Sourek za visokošolsko federacijo pri društvu narodov, zastopnik mednar. urada dela Dechamp, ki je opozarjal na potrebo moralčne razorožitve kot predpogoj za rešitev gospodarskih težkoč, Blondel v imenu tajništva društva narodov, ki je zagotavljal, da bodo zahteve Ciamaca vsekakor predmet predstoječe razorožitvene konference, dr. Sychrava, ki je pozdravil kongres v imenu čehoslovaških legijonarjev in kot zadnji govornik za praške vojne žrtve Prochazka.

Izvoljena dva odseka sta šla nato k delu.

Odsek za internacionalno socialno politiko za vojne žrtve je pretresal najprej sledeča vprašanja:

- obče vprašanje rent,
- preskrbo čehoslovaških slepcev,
- vpostavitve tehničnega tajništva za tuberkulozne pri »Ciamacu«,
- gospodarsko krizo in preskrbo vojnih žrtev,
- od sekcij iz posameznih držav predložene resolucije.

Tov. Noa iz Nemčije je predlagal, da se izredno večje delo tov. Dechampa iz Francije »Postavke rent« ne jemlje v diskuzijo, temveč kar osvoje ter izreče za krasno izdelavo sestavitelju najlepše priznanje in zahvalo, kar je bilo soglasno sprejeto.

V mejah sklepov o preskrbi vojnih žrtev, ki so jih že napravile konference Ciamaca opozarja kongres na posebno potrebo, da se vojnim slepcem popolnoma nadomesti gospodarska škoda potom izdatne denarne odškodnine, primerne poklicne preskrbe in drugačnimi preskrbnimi sredstvi, ki odgovarjajo posledicam sleposti.

Pri tem opozarja na temelje preskrbe slepcev, ki so bili izdelani že na pariškem kongresu.

Na žalost konstatira, da se želje slepcev niso prav nič izpolnile, temveč v zadnjem času v posameznih državah celo poslabšale.

Kongres ugovarja proti temu, da se

izravnavajo po svetovni gospodarski krizi nastale finančne težkoče v mnogih državah na škodo invalidskih rent. Težki poškodovanci, med njimi prvenstveno slepci, trpe radi zmanjšanja odporne sile zelo močno in jim je ravno v svetovni krizi potrebna še večja preskrba.

Glavni zbor apelira na posamezne vlade, da nastopivša poslabšanja zopet popravijo ter še neizpolnjene zahteve slepcev uresničijo.

Sledila je dolga debata med tov. Huberjem iz Francije, Noam iz Nemčije in Nikiforovom iz Bulgarije glede tehničnega sekretarijata za tuberkulozne.

Tudi glede tega vprašanja je bil sklep, da se prenese sedež Fédération Nationale des Blessés du Poupon, t. j. francoska zveza tuberkuloznih vojnih poškodovancev, stalno k predsedstvu Ciamaca ter bo imelo v predsedstvu glede vprašanj vojnih slepcev polno glasovalno pravico.

K internacionalnem položaju vojnih žrtev pa so bili sprejeti sledeči sklepi:

Sedmi letni internacionalni kongres Ciamaca ugotavlja, da preskrba vojnih žrtev v različnih državah še ni dosegla one stopnje, ki bi odgovarjala njihovim upravičenim željam.

Ugotavlja, da sedanja gospodarska svetovna kriza resno ogroža preskrbo vojnih žrtev, zato se čuti dolžnega, vlade na to opozarjati, da so vojne rente najbolj upravičena terjatev, ki ne more biti pod nobenimi pogoji z gospodarskimi težkočami okrnjena.

Ne more biti, da bi oni, ki so v vojski žrtvovali imetje, kri in zdravje, sedaj bili žrtve finančnih in gospodarskih povišnih težkoč.

Nadalje je bilo še sklenjeno, posredovati za zboljšanje nevzdržnih razmer čehoslovaških, danskih in bulgarskih vojnih žrtev pri vladah teh držav.

Izven programa je staval poljski delegat dr. Kickewicz v diskuzijo vprašanje in sicer, da bi Ciamac ugotovila, da zakoni za vojne žrtve ne predstavljajo samo odškodnin za sedaj za ta krog, pač pa tudi zagotovilo zdravim v slučaju kake vojne. Zato naj bi se vsi državljani posameznih držav brigali za tako zakonodavstvo.

Proti temu problemu je ugovarjal Nemeč Noa iz psiholoških vzrokov, nato pa je konferenca sklenila z ozirom na stališče Ciamaca glede mirovne propagande ta problem izključiti.

Istočasno, ko se je vršila predstoječa konferenca, so posebej zborovali vojni slepci. Zveza čehoslovaških oslepelih vojakov je predložila kongresu izčrpni material glede položaja vojnih slepcev v posameznih državah.

Kongres je osvojil njih sklep, da je posebna potreba vojnih slepcev povračila njih gospodarske škode, ki se more v prvi vrsti nadoknaditi z izdatnimi denarnimi odškodninami, potom primerne preskrbe poklicev ali drugačne primerne preskrbe.

Ugotavlja pa se, da se položaj slepcev mesto, da bi se ugodilo njihovim željam, celo poslabšuje. Težki poškodovanci, med njimi najbolj vojni slepci, trpe vsled skrajno zmanjšane pridobitne možnosti zelo močno pod posledicami obče krize, v kateri potrebujejo še večjo oskrbo.

Živahno in mestoma skoro burno pa je zboroval mirovni odsek pod predstvom Francoza Vialla in Poljaka Stahezckya.

Obširno poročilo je imel najprej Nemeč Rossmann o težkem gospodarskem in političnem položaju Nemčije in tozadnih vzrokih. Obžaloval je, da so Hooverjevi predlogi v moralnem pogledu oslabil ter dokazoval, da vsled

inflacije v Nemčiji lahko nastanejo katastrofalne posledice, če ne pride moralna in materijalna pomoč od zunaj.

V vprašanju razorožitve je treba enakih dolžnosti in pravic, da res postanejo vse države neoborožene. Eventuelni nesporazumi na bodoči razorožitveni konferenci leta 1932 bi bili smrtni udarec za mir. Nemčija potrebuje cenenih kreditov, ki bi pa bili manj vredni, ako bi jih dobila pod političnimi pogoji.

Pri teh izvajanjih je vstal nek francoski delegat, ki je potrdil Rossmanova izvajanja.

Nato pa je imel nasprotna izvajanja Francoz Cassin, ki je odkrito poudarjal stališče francoskega naroda napram Nemčiji in o problemih razorožitve in svetovnega miru. V Franciji se sodi pesimistično. Septembrske volitve, bežanje kapitala iz Nemčije, predvidenje nemškoavstrijskega carinskega zakona so vzbudili razburjenje, dalje Hooverjev načrt je vzbudil paniko za mnoge imetelje malih vlog po denarnih zavodih. Ta bojazen bi se lahko prenesla tudi na vlagatelje v Franciji, da bi naenkrat začeli naskakovati hranilnice.

Tudi v Franciji je skoro milijon brezposelnih, notranji in zunanji dolgovi znašajo precejšnje svote in nahajamo se v neprijetnem položaju dobiti denar od Nemčije ter ga odpraviti v Ameriko. Amerika bi morala popustiti vojne dolgove. Nato je poudarjal učinke gospodarskih konkurenc Nemčije ter racionalizacije in vodstva kapitala v Nemčiji. Francija hoče mir in je pripravljena Nemčiji posoditi denar, vendar ima bojazen, da bi s tem podprla reakcionarne moči kot Hugenberg, Hitler, Schacht in ekstremne racionaliste nemške težke industrije. Po smrti Stresemanna je nemška zunanja politika zgubila prejšnjo smer. V nasprotju s Stresemannom visi njegov naslednik med ekstremnimi stremljenji sem in tja. Iz tega nastajajo taktične težkoče prijateljem miru v vseh državah. Ciamac pa se ne sme braniti poglobitve in razširjenja medsebojnih odnošajev, ki zahtevajo moralčno razorožitev in medsebojno zbliznanje. Evropska Unija je bila torpedirana od privatnih interesov, vendar pa Evropa ne izide več brez načrta gospodarstva. Internacionalizacija zračnih črt, internacionalna kontrola delavnic za oboroževanje mora priti s številčno označeno redukcijo orožja in vojaštva.

Poročilo pravi, da so te izredne besede našle veliko odobravanje.

Gospodarsko podkrepitev svetovnega miru pa je nato obrazložil Brandeis iz Avstrije. Brezposelnost na svetu se je v letu 1929 pomnožila od 10 na 20 milijonov, celokupna produkcija pa padla za 20 do 25%. Govornik je iskal vzroke te gospodarske krize in njene odpomoči. Povsod proklamirano zmanjšanje plač tega ne bo ublažilo, temveč poostrišlo. Gospodarska zrušenja in zrušenje socialnega zavarovanja brezposelnih je bila posledica zgrešene socialne politike. Problemi agrarnega gospodarstva, napredujoče industrializacije in racionalizacije, vprašanja carin, politika dumpingov, bežanje kapitalov in diskontna politika, vse to je za kritizirati.

Treba je ustanoviti enotni gospodarski načrt vseh v evropski uniji zastopanih držav. Dalje je treba ugotovitve kontingenta sirovin za industrijo in agrarnih pridelkov ter dodelitev presežkov na druge potrebne države, ustanovitve internacionalnih kreditnih zavodov, odpravo carinskih mej. Napovedati je treba vojsko gospodarski vojski.

V sledeči debati je Krohn od organizacije Črno-rdeče-zoltih pripomnil, da bi se morale posamezne skupine podrediti skupnemu dobrobitu Evrope, ker ista ni ogrožena od pravnega radikalizma, temveč od boljševizma.

Predsednik organizacije francoskih delavcev in kmetov vojnih poškodovancev je pripomnil na izvajanja Rossmanna, da francoske vojne žrtve niso vlada ali banke, da bi mogli dati, kar se pričakuje od Francije in če bi to bili, bi pomagali nemškimi demokratom in republikancem, bati pa bi se bilo, da ne bi bilo s tem pomagano Hitlerju ali prestolonasledniku.

Zastopnik rumunskih vojnih žrtev je očrtal položaj svojih tovarišev in pozival, da bi se vse pacifistične organiza-

cije najožje približale izvajanjem Ciamaca.

Nato pa je zastopnik iz Poljske Karkoszka povzel ostro atako proti nemški delegaciji.

Poudarjal je, da bi bila gospodarska vojna Nemčije napram Poljski vendar enkrat končana. Lahko so priče, da so vplivni krogi v Nemčiji oficijelno drugače izjavljali in hoteli, kakor je izjavljal kancler za cilj politike. Nemčija zasluži nezaupanje. Biti mora proti temu, da se na kongresu govori samo o potrebi pomoči Nemčiji od strani Francije. Nemško-poljski problemi bi bili ravno tako važni. Nemška vzhodna pomoč ne pomeni drugega kot gospodarsko vojsko Poljski, ki se nahaja v težkem položaju, saj je mejna odbijajoča država proti boljševistični Rusiji.

Stavil je predlog, naj bi kongres sprejel resolucijo, da je tudi glavni vzrok sedanje gospodarske krize negotovost poljskih odnošajev, kar ima izvor v stremljenjih po reviziji obstoječih internacionalnih pogodb, zato naj se kongres izjavi za nedotakljivost sedanjih pogodb.

Le ugotovitev splošne volje je mogoča, da drži solidarnost med narodi in popravi današnje gospodarske pogoje.

Zato naj zbor Ciamaca pošlje klic na vse organizacije, da mislijo na mir samo poleg spoštovanja mirovnihih pogodb.

Proti tem izvajanjem je nastopil predsednik nemške zveze organizacij vojnih žrtev Lebmann. Po ostrih nasprotstvih je poudarjal Rossmann še enkrat, da, kar je govoril, je rekel v imenu nemških republikancev in prijateljev miru.

Zborovanje je prešlo k problemu internacionalne mladinske vzgoje. Tudi v tem vprašanju je bila po tozadevnih debatah sprejeta resolucija.

Opolnomoči se predsednik Ciamaca, da pristopi h »Comité d'entente des grandes associations internationales«, v kolikor dovoljujejo tehnični in finančni pogoji.

Zeli se, da organizacije v svojih državah delujejo za pacifistično mladinsko vzgojo in predlože prihodnjemu zborovanju uspehe svojih delovanj.

Mirovni odsek ni mogel priti do redakcije sklepov, ker ni bilo doseči enotnosti s poljsko delegacijo.

Kongres se je preložil na drugi dan.

V nedeljo pri nadaljevanju je povzel besedo zopet nemški delegat Rossmann. Poudarjal je, da se bodo Nemci vrnili iz kongresa, vendar z veliko moralčno oporo. Nemški republikanci bodo vse storili, da ne bo republika plen svojih sovražnikov. Treba je izrabiti čas za veliko mirovno propagando v korist razorožitve in miru. Kongres naj potom soglasnega sprejema mirovne resolucije nudi svetu primer in odkrito obvestilo narodom.

Tudi predsednik Cassin je opominjal na soglasni sklep, kar bo dokaz, da so vsi udeleženci dobri Evropejci in patrioti.

Vendar pa ta apel Poljakov ni zadel in je Karkoszka ponavljal, da sta prav za prav v Ciamacu samo dve naciji in sicer Nemci in Francozi, ne pa tudi devet drugih. Rekel je, da popolnoma zaupa nemškimi delegatom, ne pa Hitlerju in njegovim tovarišem, vendar pa predložena resolucija pristaja na revizijo meja, zato se ne more zanjo izjavljati.

Ta kontraverza je dala povod tudi čehoslovškemu delegatu Tureku, da je očital, da so bili poslani iz Nemčije ljudje, da so ščuvali sudetske Nemce.

Nato je posegel v debato predsednik Ciamaca Pichot, ki je rekel Poljakom, da so male evropske države odrešene s francosko krvjo. Ali niso Amerika, Anglija, Italija poleg Francije priskočile na pomoč Nemčiji?

V naši resoluciji smo samo povzeli dobesedno § 19 pogodbe društva narodov. Konfederacija francoskih bojnikov je pred tedni zavzemala isto stališče. Moram opozoriti poljske tovariše, da je to stališče tri in pol milijona francoskih bojnikov.

Čehoslovak Lepin je izrazil pridržek proti izjavi Tureka in zahteval zaščito narodnih manjšin, njihovo svobodo in glasovalno pravico.

Stachezcki se je moral postaviti v

bran s pripombo, da morajo male države polagati večjo vrednost na nedotakljivost pogodb kot velika, bogata, militaristično močna Francija.

Rossmann je poudaril dve vprašanji, ki lahko dajeta v teh težkih časih pomoč nemški demokraciji in sicer vprašanje razorožitve in reparacijsko vprašanje.

Razlagal je, da je krivda nesporazuma v redakciji resolucije na poljski strani, da vsebuje ista dobesedno § 19 mednarodne pogodbe, ki ga nemška delegacija z glasovanjem za resolucijo ponovno priznava, da Ciamac ni zastopnica vlad in diplomatov, pač pa iz-

raziteljica bivših bojnikov, zato smatra, da bodo Poljaki glasovali.

Do soglasnosti ni prišlo in Poljaki so se od glasovanja odstranili. Vendar pa s tem ni misliti, da so njihove organizacije izstopile iz Ciamaca.

Ta nastop je vplival potem na nadaljni potek kongresa tako, da so bila dela socialno-političnega odseka, predložena po Avstrijcu Weidingerju na kratko sprejeta brez vsakega pretresavanja.

Z ozirom na vse to tudi ni bila voljena vsakoletna običajna nova uprava Ciamaca, pač pa podaljšana stara uprava do prihodnjega kongresa.

Tragičen konec žrtve svetovne vojne

(Po »Jugoslovanu«.)

Samomor težkega vojnega invalida, bivšega avstrijskega rezervnega častnika inž. Erharda Mauriča.

Maribor, 20. avg.

Davi ob 4.30 je policijski stražnik Anton Kamušič pri patroliranju po Mestnem parku našel na neki klopi v bližini godbenega paviljona neznanega moškega in ga hotel prebuditi. Ko je pristopil k njemu, je takoj opazil, da je mrtev. Poleg klopi je na tleh ležala steklenica s prostornino 05 decigramov, v kateri je bilo še nekaj kapljic lizola. — Stražnik je takoj obvestil stražnico, ki je odposlala v park višjega stražnika in ta je po dokumentih, ki jih je našel v pokojnikovi aktovki, ugotovil, da je samomorilec leta 1877 na Stari cesti pri Ljutomeru rojeni in tja pristojni težki vojni invalid inž. Erhard Maurič.

Zaradi ugotovitve položaja sta bila k samomorilcu pozvana uradni zdravnik g. dr. Zorian in policijski nadzornik g. Cajnko. Prvi je takoj ugotovil smrt radi zastrupljenja z lizolom in odredil prevoz pokojnikovega trupla v mrtvašnico mestnega pokopališča na Pobrežju, kar se je zgodilo ob 7.30. Poleg prazne steklenice in aktovke so našli pri pokoniku tudi še omot obleke in perila ter štiri poslovilna pisma, naslovljena na policijsko predstojništvo, Udruženje vojnih invalidov, uredništvo »Mariborer Zeitung« in gospo Josipino Wreggovo.

Pokojni inž. Maurič je ena izmed najbolj tragičnih žrtev svetovne vojne in prevrata v Srednji Evropi. K vojakom je moral odriniti že takoj ob mobilizaciji leta 1914, in sicer kot podporočnik na gališko fronto. Tam se je po nesrečnem slučaju sprl z nekim madjarskim polkovnikom, bil zaradi tega zaprt, obsojen in degradiran. Po prestani kazni so ga odposlali kot navadnega pešca na italijansko bojišče, kjer mu je

granata zdrobila noge in ranila tudi hrbtenico, tako da je poslej prebil tri leta v bolnici. Ozdravel kljub temu ni in ko je prišel zopet ven, ni bil sposoben za nobeno delo več.

Po dolgem prizadevanju je dobil od avstrijske vlade na Dunaju nezadovoljno invalidnino, toda tudi to pod pogojem, da živi v Avstriji. Tako se je moral preseliti v sosednjo republiko, kjer pa tudi ni mogel živeti, posebno še, ker se je moral še nadalje zdraviti in je za to porabil vso invalidnino. Že popolnoma izčrpan se je lani vrnil v Ljutomer, kjer je zaprosil za trafik, katero je tudi dobil, so mu pa manjkala obratna sredstva in je sploh ni mogel odpreti. V skrajni bedi se je napolil peš v Maribor, za kar je z dvema palicama rabil 10 dni in je v vsem tem času samo trikrat jedel.

V Mariboru je nastopil križevs pot moledovanja po raznih uradih. Prosil je za zopetno priznanje častniškega čina, sprejema v našo vojsko in priznanje pokojnine ali invalidnine. Poleg tega je prosil podpore pri mestnem socialnem uradu, pri invalidskem društvu, društvu rezervnih častnikov itd., a njegove prošnje so bile po vrsti odbite in kar je dobil slučajnih podpor, so bile premajhne in preveč neredne, da bi mogel živeti. Tako je od dne do dne bolj propadal, bil brez stalnega bivališča in brez hrane. Sele v poslednjih dneh so se ga nekateri usmili in mu preskrbeli pri dobrih ljudeh hrano in nekaj perila. Nedavno je pa izvedel, da ga bodo odpustili v pristojno občino kot občinskega reveža, kar ga je popolnoma strlo, tako da je včeraj ponoči segel po lizolu in se v parku zastrupil. Njegova tragična usoda in smrt je vzbudila v Mariboru vseobče sožalje.

Ali moremo upati še na kakoboljšanje našega vprašanje?

Vsak član ali članica, ki pride k Udruženju vprašuje, ako moremo upati z ozirom na to, da smo dobili že dva dodatka oziroma popravka k invalidskemu zakonu, še na kako nadaljnoboljšanje?

Pred vsem gre za to, ali bodo lahko še kdaj dobili nazaj pravice vsi oni, katerim so že pravomočna rešenja pod pogoji sedanjih določb odvzela vso zaščito? Če računamo invalide bolnike, vojaške invalide, mirnodobske invalide, nesiromašne, sodno kaznovane, prekasko prijavljene itd., potem pa pod istimi pogoji tudi veliko vdov, sirot in starišev, beleži število vseh teh reducirancev več kot polovico prejšnjega staleža. Mnogi izmed teh žive v strašno slabih razmerah, toda nimajo niti delne zaščite več. To je zelo hudo, posebno če prizadeti v največji potrebi, pod strogimi določbami ne morejo zadobiti prav nobene ugodnosti več. Tako n. pr. naj bi se invalidu, ki je radi kazni izgubil zaščito, dovolilo vsaj brezplačno protezo in zdravljenje za vojno poškodbo!

Pri tem stanju je razumljivo, da invalidske organizacije, kakor tudi posamezni invalidi vedno apelirajo in stavlajo različne predloge, v čem bi bilo zelo potrebno invalidski zakonboljšati in spremeniti nekatere določbe, ki so posamezne hudo prizadele.

Z ozirom na naše konkretno dokazovanje posameznih slučajev smo ves današnji položaj že natančno predočili me-

rodajnim faktorjem. Zato smemo upati, da se bo še marsikaj doseglo.

Imamo tudi že izglede za to. V nekem slučaju smo dobili celo odgovor od ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, da se je vprašanje rezerviralo za event. revizijo. Ta izjava nam daje nado, zato moramo pripravljati naše predloge, ki jih ob vsaki priliki podujamo, da bodo čimbolj prodrli.

Namesto bivšega Središnjega odbora pripravlja komisar različni elaborat, ki mu ga je mogoče kot funkcionarju, postavljenemu direktno od ministrstva, najlažje predložiti in podpreti.

V razgovoru z njim smo zaznali, da bo imel priliko v vseh precejšnih zadevah še marsikaj popraviti in bo v slučaju, ako se nudi taka prilika, vsekakor stopil v stik z organizacijami ali delegati. Ako se ves elaborat, kar ga mi stalno odpošiljamo hrani, smo itak že v vseh zadevah intervenirali in je samo vprašanje, v koliko bi nas dotična komisija, ki pripravlja v takih slučajih predloge, uslišala!

Imamo nekaj glavnih vprašanj, ki so jako potrebna spremembe, ako se hoče invalidsko vprašanje temeljitoboljšati.

Tako naj bi se revidirala rešenja, ki so negativna vsled prestanih sodnih kazni. Na vsak način bi ta pogoj ne smel posegati nazaj na one, ki so že imeli izvršljivo priznane pravice kljub kaznim, pač pa zamore logično veljati tak pogoj le zanaprej.

Tudi bi se moral davčni cenzus, ki

označuje mejo siromašnosti, spremeniti, posebno kar se tiče glede obrtniškega in prometnega davka. Taki ljudje plačujejo več davka, nezaslužijo pa dostikrat več kot na primer uslužbenci.

Invalidom bolnikom bi se moralo vsekako dovoliti enako zaščito kot drugim, vsaj onim, ki dokažejo, od česa izvira njihova bolezen iz vojne!

Vojaškim mirnodobskim invalidom bi se morala vrniti popolna enakopravnost z vojnimi, ker po izločitvi iz sedanjega invalidskega zakona nimajo nobenih pravnih pogojev, kje naj iščejo zaščite.

Tudi nesiromašnim invalidom, kakor vdovam in sirotam bi se morala nuditi vsaj kakor je bilo poprej, polovična invalidnina.

Administracija bi se morala zopet decentralizirati, ker bi na ta način dobili vsi hitro svoja rešenja in priznanja, kakor tudi druge ugodnosti.

To bi bili nekako najglavnejši pogoji zboljšanja, seveda imajo v podrobnosti veliko za urediti.

Vprašanja se lahko predrugačijo na ta ali oni način, ker načini preskrbe so različni.

Glavno pa je, da bi dobili oni reduciranci, ki so ob sedanjih pogojih vse izgubili, ker je med njimi veliko zelo zaščite potrebnih in skoro n moremo misliti, da bi jih mogli pustiti brez vsega, možnost zopetne pridobitve.

Kako je na primer prizadet težki protezar, ako nima pri svoji nezmožnosti in trdih življenjskih pogojih nobene pomoči?

Zato so naše želje in predlogi upravičeni, samo da bi našli odziv!

Izpopolnitev zakona o drž. nadzorstvu nad inv. udruženjem

Preko komisarja pri Središnjem odboru smo dobili okrožnico, s katero nam javlja, da so k zakonu o državnem nadzorstvu nad invalidskim udruženjem izšle izpopolnitve in sicer sledeče:

§ 1.

Šu 5 zakona o državnem nadzorstvu nad delom invalidskih društev se dodajata sledeča stavka:

Minister socialne politike in narodnega zdravja odloča, katere organe dotičnega društva razreši z ozirom na pravila dotičnega društva in katere

funkcije razrešenih organov prenese na komisarja in katere zadrži zase.

Po prevzetih funkcijah razrešenih organov minister socialne politike in narodnega zdravja, odnosno njegov komisar izvršuje tekoče posle in še ne izvršene posle, kateri so spadali v kompetenco razrešenih organov.

§ 2.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše; obvezno moč pa dobi, kadar bo objavljen v »Službenih novinah«.

S to izpopolnitvijo so pojasnjene pravice iz členov 23, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 in 42 pravil udruženja vojnih invalidov, katere pripadajo sedaj gospodu ministru socialne politike in narodnega zdravja.

Sklicujoč se na to zakonito pooblastilo, je gospod minister potrdil prejšnje rešenje, ki se glasi:

1. Razrešenjem dolžnosti ožji in širši Središnji odbor, središnji kongres in glavni zbor udruženja vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije, v kolikor oni niso bili že prej razrešeni svojih dolžnosti.

2. Na svojega komisarja pri Središnjem odboru udruženja vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije prenašam vse funkcije ožjega upravnega Središnjega odbora in vse funkcije predsednika tega odbora.

3. Vse funkcije širšega Središnjega odbora, kakor tudi funkcije nadzornega Središnjega odbora, središnjega kongresa in občega glavnega zbora pridržujem zase.

Minister soc. pol. in nar. zdravja: M. Kostrenčič l. r.

Pojasnjuje se, da se rešenje državnega sveta glede postavitve komisarja pri invalidskem udruženju ne nanaša na sedanjega komisarja ter glede tega vsi glasovi, ki so s tem v zvezi, ne odgovarjajo resnici.

Ker se nahajamo pred desetletnico, odkar je stopil na prestol uspešnega vladanja Nj. Vel. kralj Aleksander I., se priporoča odborom, da sodelujejo pri dotičnih svečanostih, katere prirejajo posamezne občine. Komisar Središnjega odbora je v Beogradu tudi v prireditvenem odboru beogradske občine.

Komisar Min. soc. pol. in nar. zdravja: Mil. Radosavljevič l. r.

Naše g banje

Priloga današnji številki.

Kakor bo videl vsak naš čitatelj, smo priložili današnji številki še list »Bojovnik«, ki je novo glasilo naše tovariške Zveze bojovnikov v Ljubljani. Njegovi članki bodo razvedrili vsakega našega člana, pa tudi članico, ker opisujejo veliko lepega iz naših skupnih vrst in različno vojno zgodovino ter spomine. S tem smo pomagali ob začetku tovariški zvezi vpeljati njihovo glasilo med naše vrste in preko teh v naše domove med vse bivše bojovnike iz svetovne vojne.

Prosimo naše čitatelje, da sprejmejo Bojovnika ter ga pokažejo tudi drugim bližnjim prijateljem in znancem. Za to številko naj vsak po položnici nakaže 1 Din 50 p ker to bo lahko vsak utrpel posebno ker Bojovnik ne bo tolikokrat izhajal, temveč zaenkrat po par številki. Prihodnja številka bo predvidoma izšla v decembru t. l. in ga bo uprava Bojovnika potem sama pošiljala med naročnike.

Še enkrat priporočamo, da ostanete naročnik ali naročnica ker bo to le malo žrtev vendar pa bosta pokazala zvestobo naši tovariški zvezi, ki se ob vsaki priliki vleče tudi za naše interese.

INVALIDI IN VOJNE VDOVE!

Ljubljana bo te dni praznovala velik praznik, ko bo odkrila spomenik Največjemu Jugoslovenu pokojnemu Kralju Petru Velikemu Osvoboditelju. Svečanosti bodo večdnevne, toda odkritje se vrši ob navzočnosti vseh narodnih, kulturnih in drugih ustanov, društev in ljudstva v nedeljo, dne 6. septembra t. l. ob 11. uri.

Pokojni Kralj je bil Veliki vojskovodja, ki je vodil hrabre sinove troedinega naroda v borbi za svobodo, zato smo v prvi vrsti poklicani mi soborci iz te zadnje osvobodilne vojne

pokloniti se Njegovemu spominu v polnem številu.

Pod vodstvom ljubljanske Krajevne organizacije udruženja vojnih invalidov se zberimo dne 6. septembra t. l. vsi iz Ljubljane, okolice in iz drugih krajev, da gremo v povorko in se poklonimo spomeniku, na katerega položi delegacija našega udruženja svoj venec.

Zbirališče bo ob 1/2 10. uri pred šentpetrsko vojašnico, v slučaju kake spremembe objavimo v dnevnikih.

Pridite ta dan polnoštevilno iz vseh Krajevnih organizacij, ker vožnja je itak četrtinska.

Krajevne odbore in posamezne naročnike »Vojnega invalida« ponovno opozarjamo, da naj že, predno pripravimo obračun naročnin za prvo polletje, sami poravnajo kolikor imajo za plačati. Po pozivu v zadnji številki jih je nekaj to že storilo, toda ne še vsi. Ako bi redno plačevali, nam prihranijo mnogo za računavanja in okrožnic. S tem pa tudi zasigurajo nemoteno izhajanje našega lista, ki je za vsakega tako važen, najbolj pa za organizacijo, ker bi bila drugače popolnoma brez zveze. Skupaj pridemo premalo, kvečjemu na občinskih zborih. Tudi med letom mnogi radi oddaljenosti in časa ne morejo prihajati pogosto k svojim odborom. List jim prinaša vse na dom. — Toraj člani in članice, poskrbite tudi sami, da zadostite potrebi plačanja lista in s tem olajšate delo funkcionarjem!

Tiskovine za rešenja po sedanjem invalidskem zakonu. Skoro k vsaki prošnji, ki jo dela invalid ali vdova za kako ugodnost, ki jo nudi sedanji invalidski zakon, se mora priložiti overovljen prepis izvršnega rešenja sodišča o prevedbi prisilca na sedanji invalidski zakon ali pa invalidskega uverenja. Take prošnje so: za protezo, za pogrebino, za doto, za odpravnino ali odkupnino, za posredovanje za službo,

za zdravljenje v bolnici ali sprejem v toplice, za trafiko itd. Ker je prepisovanje takih rešenj zelo zamudno, poleg tega pa se mora gledati tudi na to, da so prepisi lično napravljene, je oblastni odbor na pobudo krajevnih odborov založil tiskovine za vse vrste obrazcev in to za rešenja, ki jih dobe invalidi in vdove od invalidskega sodišča, od Višjega invalidskega sodišča v Beogradu in za invalidska uverenja. Tiskovine so takoj na razpolago in stane komad neglede na vrsto tiskovine 40 par s poštnino vred. Krajevni odbori, ki reflektirajo na te tiskovine, naj jih takoj naročijo in obenem nakažejo odpadajoči znesek s položnico na ček. rač.

S tem si bodo prihranili mnogo na času in trudu in omogočili hitrejšo rešitev prošnje.

Železniške legitimacije za polovično vožnjo. Mnogi tovariši, ki jim je bila invalidnina ustavljena samo radi davka, ki ga plačujejo, ne ve, da jim železniška legitimacija za polovično vožnjo kljub temu pripada. Pri finančni direkciji v Ljubljani leži precej legitimacij, ki jih ne morejo podaljšati radi tega, ker na rešenju okrajnega sodišča, ki je ustavilo invalidnino, ni naveden vzrok, da je bila invalidnina ustavljena samo radi davka. Zato pozivamo vse tovariše, ki so že predložili legitimacije v podaljšanje, pa jih ne dobe, in one, ki za legitimacije še niso zaprosili, pa vedo, da jim je bila invalidnina ustavljena samo radi davka, da predložijo svoja rešenja svojim krajevnim odborom, ki bodo potom O. O. izposlovali legitimacije.

Opozarjamo na navodila glede zaposlovanja invalidov. Krajevnim odborom smo izdali tozadevno okrožnico, zato naj pazijo, da bodo po njenih navodilih res poslovali. Pa tudi invalidi sami naj se brigajo v lastnem interesu, ako so potrebni zaposlenja, da bodo pomagali izvesti določila tozadevnega pravilnika, ki smo ga objavili v zadnjem »Vojnem invalidu«. Obrniti se je treba na pristojno sresko načelstvo, da eventualno ugotovi občine in večja podjetja, ki prihajajo v poštev za zaposlovanje. Napravila naj bi se evidenca števila prostih mest, ki bi prišla v poštev za invalide, število invalidov prisilcev in število invalidov, ki so že v službi. Kra-

jevni odbori naj vodijo v evidenci one invalide, ki so brez služb in vsled tega naj se seveda invalidi v vseh vprašanih zaposlovanja obračajo na Krajevne odbore. Ako bodo invalidi nastopili vedno pravilno pot in se pravočasno obrnili po zaščito, Krajevni odbori pa poslovali po navodilih dobljene okrožnice, je upati, da se bo marsikomu posrečilo najti službo.

Krajevni odbor UVI, Ptuj: Dovoljujemo si ponovno opozoriti vse članstvo tukajšnjega Krajevnega odbora, da se bo tombola, kakor smo že objavili v prejšnjem »Vojnem invalidu«, vršila 20. septembra t. l. ob 15. (3. uri popoldne) na tuk. Florijanskem trgu. Če bo pa ta dan deževalo, se bo tombola vršila v nedeljo 27. septembra t. l. ob istem času in na istem prostoru.

Pozivamo torej vse člane in članice, da pridno agitirajo za to tombolo in, da se je, kdor le more, tudi udeleži, ker ni izključeno, da ne bi kdo izmed članstva tudi kaj lepega in poceni dobil, ker dobitkov bo 300. Glavnih dobitkov bo 8 in velja prvi 1200 Din.

Tablice ali srečke stanejo komad 2 Din in se bodo dobile od 1. septembra t. l. naprej v vseh ptujskih trafikah.

Istočasno obveščamo tov. Zalaznika Ivana, invalida iz Okonine, p. Radomirje, da tombola tuk. K. O. ni časopisna tombola ali kaka loterija, da bi lahko na eno tozadevno tablico doma igral, ampak mora vsak igralec biti osebno navzoč, sploh pa se eno tablico ne izplača pošiljati po pošti. Če pa hočete kljub temu vzeti tablice, pa nam nakažite po pošti tolikokrat po 2 Din, kolikor tablic želite, vrhu tega pa še 1 Din za poštnino. To naj velja tudi za druge, ki bi hoteli podpreti tombolo tuk. K. O. na ta način.

Toliko vsem članom in članicam ter prijateljem vojnih invalidov, vojnih vdov in sirot na znanje. S tovariškim pozdravom: Odbor.

Ministrstvo za socialno politiko in nar. zdravje nam je z razpisom števil. 30.810 z dne 22. julija t. l. dostavilo razpis uprave inv. doma v Moslavini, da je 20 mest prostih za sprejem invalidov, ki imajo 100% z dodatkom. V domu imajo vso potrebno nego in oskrbo.

Vprašanja in odgovori

Vprašanja iz Zagorja:

1. Član tukajšnje organizacije 80% invalid je bil v Protezni delavnici v Ljubljani radi nujnega popravila proteze. Pokazalo se je, da mora dobiti k protezi nov gornji strok, zato je vodstvo delavnice odgovorilo, da naj pošljem protezo po pošti. Za to pa mora plačati ovojnino in poštnino, kar ga stane približno 20 Din. Kdo jih povrne? Umestno bi bilo, da v teh slučajih pošljemo občinski uradi proteze kot samoupravne oblasti. S tem bi razbremenili invalide stroškov.

Odgovor: Že parkrat smo v našem listu pojasnili, da je poštnina prosta samo za pošiljke med državnimi ali samoupravnimi oblastmi, ne pa tudi za pošiljke od državnih ali samoupravnih oblastev na privatne stranke.

Ker gre v takih slučajih, ko se pošiljajo proteze za invalide za privatne pošiljke, je Direkcija pošte na našo vlogo odločila, da tudi ako se pošilja preko občin take pošiljke niso proste poštnine. Protezna delavnica je določila, da kdor hoče biti popolnoma brez vsakih stroškov, dobi na prošnjo pozivnico, s katero ima prosto vožnjo in lahko svojo protezo prinese v popravilo. Če pa noče potovati, mora pač trpeti sam stroške za pošiljatev po pošti.

2. Bil je slučaj, da je nek invalid k prošnji za zdravljenje hotel overoviti prepise prilog pri občinskem uradu. Tam se je uradna oseba izjavila, akoravno je potrdila prepise, da vojni invalidi nimajo pri občini nič iskati. Ali so to borci iz vojne zaslužili?

Odgovor: Glede overavljanja prepisov res nimajo invalidi pri občini nič iskati, ker pravnoveljavno ne drži drugo overovljenje, kakor pri sodišču ali javnem notarju. Vsi drugače potrjeni prepisi so nezadostni. To smo tudi že večkrat pojasnjevali.

3. Prosilci za Toplice so bili uradno pozvani k sreskemu načelstvu, da

jih je tam pregledal zdravnik. Plačati pa so morali celo vožnjo, ker privatnih trikratnih polovičnih voženj niso dolžni izrabljati. Ali jim bo uprava invalidskega doma v zdravilišču povrnila stroške voženj?

Odgovor: Ako sresko načelstvo poziva invalide k pregledu, mora v pozivnicah napisati, da imajo dotični po § 30 inv. zakona brezplačno vožnjo tja in nazaj. Če to ni storilo, naj bi invalidi pozivnice poslali v izpopolnitev. Stroškov pa ne vrača nihče, ker zakon v takih slučajih dovoljuje prosto vožnjo.

4. Za oblastni občni zbor v Ljubljani dne 19. aprila t. l. so bili od večjih Krajevnih odborov stavljeni predlogi, da Udruženje s prošnjo doseže zase prosto poštnino. To je tov. Geč tudi podarjal, da naj se napravijo odločilni koraki.

To ugodnost imajo različni dobrodelnih zavodi, kakor tudi Sokolska društva, zato smo tudi vojne žrtve menda zaslužile.

Odgovor: Prošnja je vložena, toda še ni rešitve. Po zadnjih poročilih so bile z novim poštnim zakonom itak vse proste poštnine ukinjene ali pa še bodo.

5. Nek član trafikant je prenesel svojo trafiko iz kraja v kraj. Za tozadevno dovoljenje Oblastnega monopolskega inšpektorata pa je moral plačati takso 5 Din, ker so črtali klavzulo Krajevnega odbora glede prostosti takse.

Odgovor: Prostost takse velja samo za invalidske zadeve, katere se morejo smatrati kot zaščita po invalidskem zakonu. Taka zaščita je vpostavitve invalida ksamostojnemu preživljanju, torej prvotna podelitev trafike ne pa poznejše spremembe, ki jih napravlja po prosti volji trafikant.

To je čisto privatnega značaja.

Vprašanje:

1. Kot 60% inv. nimam radi cenzusa nikake pokojnine. Sem mali posestnik

z večjim številom otrok. Svoj položaj bi si rad izboljšal s tem, da zaprosim v jeseni za umetno gnojilo po nižini cen. Ker sredstva nimam, da bi takoj plačal, prosim sporočila, kam naj delam prošnjo in kaj naj isti priložim kot priloge?

2. Rad bi dobil cementa 4000 kg po nižini cen, da si popravim vodnjak in svinjski hlev. Ali mi je združenje toliko naklonjeno, da to dosežem z Vašim priporočilom in kam naj se obrnem?

Logar Štefan, Huderavne št. 7, p. Dole pri Litiji.

Odgovor: Ad 1. Radi umetnega gnojila se lahko obrnete na Kmetijsko družbo v Ljubljani, ker ona ga dobavi gotovo po nižini cen. Najbrž pa ga daje samo članom. Lahko pa se obrnete tudi na Tovarno za dušik v Rušah pri Mariboru.

Ad 2. Radi cementa je treba vprašati ali kako tovarno n. pr. v Zidanem mostu ali Splitu, ali pa na »Alpeko«, zastopstvo splitske cementne tovarne v Ljubljani, Masarykova ulica. Ako bi ga

dobili po nižini cen, je to odvisno čisto od volje dotičnega podjetja, ker to zahtevne zaščitne invalidski zakon nima. Prošnjo vam lahko priporoči Krajevni odbor.

Vprašanje:

Vojne vdove iz Semiča vprašamo, kam naj se obrnemo, da bi se nam uslišale prošnje za zdravljenje v Toplicah in prosto vožnjo vsaj dvakrat na leto.

Kam naj se obrnemo za odkupnino, ker je bilo vse urejeno, samo denarja ni.

Odgovor: Samo pohabljenе vojne vdove imajo pravico brezplačnega zdravljenja. Pohabljenost pa pomeni kako stalno telesno napako ne pa bolezen. Zdravljenje v Dolenjskih Toplicah imajo samo invalidi predvsem za vojne poškodbe.

Za že dovoljeno odkupnino je treba prošnjo ponoviti pri Ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu ter priložiti rešenje višjega invalidskega suda iz Beograda po novem zakonu.

Kako se morajo ravnati prosilci za kantine?

Inženirsko tehniški oddelek Ministrstva vojske in mornarice je opozoril z aktom I Br. 13363 od 1. VIII. t. l. na sledeče:

Večkrat se dogaja, da se invalidi, člani združenja, obračajo neposredno na to ministrstvo pisмено ali ustmeno, da bi dobili kantine ali slične zasluge v lagerjih in drugih ustanovah ter vlagajo prošnje. Pogostokrat napravljajo z netočnimi izjavami nepotrebne spore in zadržke v administraciji. Ponekod gredo tako daleč, da prodajajo dobljene pravice naprej. Da bi se za enkrat in vselej preprečilo te nepravilnosti in špekulacije prosim, da se predpiše Oblastnim odborom neka odredba, po kateri naj se ravnajo po sledečih navodilih:

1. Da strogo pazijo in obveste svoje člane o naredbi ministrstva vojske in mornarice E. G. br. 8104/24, na podlagi katere se dajejo v zakup kantine in prodaja peciva v vojašnicah, lagerjih in sličnih vojaških ustanovah samo izključno siromašnim in nepreskrbljenim vojnim invalidom in da zakup ne more trajati nad 3 leta. Podaljšanje tega roka se lahko dobi samo po predlogu komandanta dotične edinice, kjer se nahaja kantina, ako zanjo nima drugih reflektantov, t. j. siromašnih invalidov, ki potrebujejo zakup dotične kantine.

2. Da strogo pazijo in obveste svoje člane o naredbi g. ministra vojne in mornarice IG. br. 9292 od 27. VII. 1926, po kateri je zabranjeno, da bi se na vojaškem državnem zemljišču gradile privatne zgradbe — kantine neglede na to, če se te zgradbe poklanjajo po izteku zakupa državi. Provizorične barake, ki bi se zgradile na vojaškem državnem zemljišču, zato ker v poslopijih ni prostora, se morajo po preteku pogodbenega roka odstraniti.

3. Da se vojne invalide, člane združenja, opozori, da se ne bodo vzele nobene prošnje za kantine v postopanje, ako se pošljejo neposredno ministrstvu niti ako se pošljejo od združenja, ampak vsak prosilec za kantino ali slični zasluge naj se obrne s svojo prošnjo, katera mora biti priporočena od Središnjega odbora združenja invalidov, na komando, kjer se nahaja kantina in od tam naprej temu ministrstvu v odobritev. Samo tak administrativni postopek je pravilen ter se more izdati pravilno rešenje, vsi drugi postopki, brez ozira na kakršnokoli intervencijo, se ne bodo jemali v poštev.

4. Priporočila vseh odborov združenja naj bodo jasna, popolna ter brez vsakih rezerviranih, ker se je pokazalo, da baš vsled neodločnosti nekaterih odborov nastajajo administrativni zadržki in spori.

5. Strogo je treba paziti na to, komu se za kako kantino daje priporočilo, ker se često dogaja, da se za eno in isto kantino predloži več različnih prošenj z enakimi priporočili in s tem stavljajo komandanta dotične edinice v neprijeten položaj, da mora izbirati, kar izziva pritožbe in obtožbe.

6. Da se stavi vsem članom združenja na znanje, da je vsaka špekula-

tivna namera prodaje ali zakupa kantin zakonito nemogoča, ker se dobljeno rešenje glasi na dotičnega zakupca in da se vsak tak slučaj kaznuje z odvzemanjem kantine za vedno ter se isti pozove na odgovornost.

Naš Oblastni odbor dostavlja k temu, da je absolutno potrebno, da stavi predloge in pošilja prošnje za kantine sam preko komisarja. Krajevne odbore pa itak vpraša, kar je potrebno. To pristavljamo radi tega, ker se je dogodilo, da so neki Krajevni odbori sami poslali prošnje na Divizijsko oblast, ali pa tudi prosilci sami. Tak postopek je po prednjem obrazloženju nepravilen in neveljaven.

ZA SLAVO MIRU IN BRATOVSKO LJUBEZNI.

Kot gost Reichsbannerja je imel na veliki mirovni manifestaciji v nemškem jeziku govor katoliški duhovnik Bernard Secret, član načelstva največje francoske organizacije vojnih udeležencev. Govoril je o mednarodni akciji bojnikov za mir in proti vojni. Vsi francoski vojni udeleženci, je dejal med drugim, so organizirani v konfederaciji, katera šteje kake 3.000.000 članov, so za mir in za enakost vseh dežel. Ti vojni udeleženci so tudi za razorožitev. Oni pa vedo seveda, da ni nobene materijalne razorožitve, če ne pride prej do moralne razorožitve. Mi hočemo nemški republikom pomagati. Mi pomagamo z zaupanjem. Brez zaupanja ni niti pare denarja. Ne damo niti pare za nacionaliste. Kako so Francozi v srcu do mirovnih pogodb? Mislimo, da je treba pogodbe lojalno spoštovati. Mislimo pa tudi, da pogodbe niso večne. Toda pogodb nočemo spreminjati z vojnami, temveč z miroljubnimi sredstvi, z Društvom narodov. Vojna slava mora izginiti. Govoriti hočemo o slavi miru, o slavi blaginje narodov, o slavi bratovske ljubezni.

ZANIMIV DROBIŽ.

Vsak količkaj izkušeni zdravnik ve, da nikdo ne umre tako nerad kot tisti, ki je neozdravljivo bolan. »Se ob grobu upa«.

V Londonu so na posebni astmalni kliniki prišli po nedavnih poročilih na to, da se more astma olajšati in celo ozdraviti z grozdnim sladkorjem (glikozo).

Kljub temu, da število rojstev v kulturnih državah stalno pada, je število rojstev dvojčkov v zadnjih petih letih naraslo za 75 odstotkov. Tudi trojčkov je zmiraj več, in v Italiji so bili leta 1927 v treh slučajih rojeni tudi četvorčki.

Na ledvicah bolni ne smejo brez izrecnega zdravnikovega dovoljenja uživati večjih množin beluša (špargljev) ali špargljevih konserv, ker more v šparglju vsebovani in v urinu izločeni aspargin dražljivo vplivati na ledvice.

Raznoterosti.

Kako daleč slišimo glas? Glas človeka, ki se nahaja 500 metrov nižje kakor ti, še vedno dobro slišiš, če pa govoriš ti 100 metrov visoko nad kom drugim, te ta ne sliši več. Človeški glas sega povprečno do 1000 metrov visoko. Regljanje žab je slišno še do 900 m visoko, zvonjenje zvonov in kokodakanje kokoši pa prodira do višine 1600 metrov. Žvižg lokomotive sliši letalec še v višini 3000 metrov.

London je veliko mesto. Po štetju prebivalstva z dne 26. aprila t. l. ima London okroglo 8.202.818 prebivalcev. Anglija (evropska) pa šteje 39 milijonov 937.931 prebivalcev. Na vsakih 1000 moških je 87 žen več. London ima torej sam toliko prebivalstva, kakor osem dravskih banovin.

Nov način zdravljenja škrlatinke. — Profesor dr. Friedman v Berlinu je prišel na nov način zdravljenja nevarne škrlatinke. Škrlatinko so doslej zdravili z vbrizgavanjem seruma v bolnikovo meso. Vbrizgavanje pa je imelo prav pogostokrat zelo neprijetne posledice; če bi bili pa vbrizgavali manjše količine seruma, bi bil pa učinek ničev. — Prof. Friedman pa je našel način, da se more serum vbrizgavati tudi v žile dovodnice ali v »vene«. Ta način vbrizgavanja ima to prednost, da deluje serum mnogo bolj učinkovito, pa tudi znatno manj ga je treba. Slučaji, kakor se pojavljajo pri škrlatinki, so izginili že v 6 urah, telesna toplota pa je postala tudi v 6 do 7 urah normalna; prej je začela vročina pri bolniku pojemati šele v dveh dneh. — Zatrjujejo, da bodo novo metodo preizkušali tudi še v drugih bolnišnicah in potem bodo šele izrekli zdravniki svojo sodbo o novem načinu zdravljenja škrlatinke.

Letos nas čaka huda zima. Tirolski in gorenje-avstrijski kmetje so že spomladi prerokovali na podlagi svojih dolgoletnih opazovanj, da nas čaka letos jako zgodnja jesen in huda zima, ker ni bilo letos nobene prave spomladi, ampak je zimi takoj sledilo zelo vroče poletje. Tirolski kmetje prerokujejo, da bomo dobili letos zimo, ki ne bo dosti milejša od zime 1. 1928. — Tega mnenja je tudi ravnatelj zavoda za vremenoslovje (meteorologijo) v Stockholmu dr. Landström. Ta je nedavno potoval na Islandijo in na far-oersko otočje, kjer je proučeval razmere v Zalivskem toku, ki prihaja iz meksikanskega zaliva in obliva vso Anglijo in Skandinavijo. Pri svojih študijah je ugotovil, da je Zalivski tok letos znatno bolj hladen, kakor je bil druga leta. Letos ima voda Zalivskega toka komaj 9 stopinj toplote, imeti bi jih morala pa najmanj 12. Toplota Zalivskega toka pa je merodajna za toploto vse severne in srednje Evrope. Izprememba temperature vode v Zalivskem toku pa je odvisna od toplotnih izprememb v tropičnih krajih, kjer je bilo letos precej manj vroče kakor druga leta. — Iz te ugotovitve se da sklepati, da čaka letos Srednjo Evropo prav hud in občuten mraz. — Hladnejši dnevi koncem avgusta so prisilili tudi ptice-selivke, da so začele letos že precej zgodaj odhajati na jug. Lastovke, ki se začno seliti navadno šele začetkom meseca septembra, se že sedaj selijo in tudi slavčki že odhajajo. Listje na gozdnem drevju pa tudi že rumeni in odpada...

Veliki zakladi radija v Kanadi. Amerikanski časopisi poročajo, da so odkrili v severni Kanadi ogromna ležišča radija, ki so mnogo več vredna kakor pa nekaj »zlata polja«. Ko so ljudje zvedeli za to naravno bogastvo, so začeli od vseh strani dreti v severno Kanado. Ni pa za ljudi dosti upanja, da bi prišli na svoj račun, ker bo vlada bržkone v svoji režiji in na svoj račun izkoriščala rudnike, kjer se nahaja uran, iz katerega pridobivajo radij.

Najhitrejša vojna ladja na svetu. — Nov francoski torpedni rušilec »Epervier« bo najhitrejša ladja na svetu, ki bo prevozila lahko po 76—77 kilometrov na uro. Ladja »Epervier« ima 2480 ton, stroji pa razvijajo 70.000 konjskih sil. Topovi nesejo na 8 kilometrov daleč. Posadka šteje 220 mož. Dvanaest ladij te vrste pa še grade...

Pametni psi. Angleški pisatelj in veliki lovec Seton-Karr pripoveduje v nekem svojem spisu o južni Afriki, da se

nahaja v pokrajini Culukafrov neka reka, ki jo na enem bregu prebivajo psi dostikrat preplavajo, da obiskujejo na drugem bregu reke se nahajajoče pse. V tej reki pa živi tudi mnogo krokodilov, ki komaj čakajo na plavajoče pse. Seton-Korr pa je nekoč opazoval, kako si znajo psi pomagati. Psi se postavijo na oba bregova reke in začno divje lajati. Lajanje psov privabi krokodile v bližino tistega mesta, kjer stoje psi. Kakih 500 metrov daleč od tistega mesta, kjer so zbrani krokodili, pa mirno plavajo čez reko — drugi psi...

Pristopajte k Ljudski samopomoči, ki vas zavaruje za slučaj smrti. Prijave naslovite na Stankota Tomca v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, soba 10.

Krajevni odbor U. V. Invalidov v Celju, bo vpeljal evidenco in posredovanje zaposlenja svojih članov-invalidov, na podlagi novega »Pravilnika k zaposlenju vojnih invalidov«.

V to svrhu naj se zainteresirani čim prej zglasijo pri tajništvu ter prinesejo seboj dokumente, ki jih čl. 7 tega pravilnika predpisuje.

Pri invalidskem sodišču v Ljubljani sprejemajo stranke, ki hočejo osebno vprašati v svojih zadevah, samo dopoldne od 9. do 11. ure. — To naznanjamo invalidom, ki prihajajo z dežele. Popoldne ni mogoče opraviti pri invalidskem sodišču.

Smešnice

Katehet: »Torej, otroci, duh je bitje, ki nima telesa. Zakaj pa se smeješ, Janez?«

Janez: »Ker se mi zdi smešno, če stoji glava kar na nogah.«

Jud Abraham se je hotel dati krstiti; šel je k rabinu in rekel:

»Gospod rabin, rad bi se dal krstiti.«

»Za božjo voljo, Abraham, če bi tvoj ranjki oče to vedel, se v grobu obrne.«

»Nič ne de, naj se le obrne. V osmih dneh se da krstiti tudi moj brat, oče se bo znova obrnil in bo zopet ležal prav.«

V petem nadstropju pozvoni berač. Gospodinja odpira in vpraša: »Kaj pa Vam je, da beračite?«

Berač: »Hrom sem, gospa.«

Gospodinja: »Kako pa ste prišli v peto nadstropje, če ste hromi?«

Berač: »Ne, ne, saj sem se zmotil, gospa, saj nisem hrom, ampak mutast.«

Knjigovodja: »Halo, kdo tam?« Tukaj Pavel Breskva.«

Glas: »Osel, zakaj se pa ne oglasiš toliko časa?«

Principal: »Kdo pa telefonira, gospod knjigovodja?«

Knjigovodja: »Ne vem, samo besedo 'osel' sem slišal.«

Principal: »Pojdite stran, to velja meni!«

Zena: »Kako si srčkan, možiček moj. Tako rad me imaš, da si si dal napraviti mojo sliko na pipi.«

Mož: »Kaj ti je v glavi? Kajenja bi se rad odvadil.«

Oče (učitelju klavirja): »Kako pa ste zadovoljni z uspehi mojega sina?«

Učitelj: »Že gre, že gre, le tričetrtinskega takta ne zna igrati.«

Oče: »Kaj pravite, tri četrtinskega takta ne zna igrati. Mu že pokažem. Ti grdoba, ti! Še cel takt bo igral, ne samo tričetrtinskega.«

Izdaja Združenje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Fricko Juvan, Wolfova ul. 4. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.

LEVANTE

mednarodna špedicijska družba z omejeno zavezo

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 30

se priporoča cenj. invalidom, obrtnikom in trgovcem, ki dobivajo kako blago iz inozemstva, za posredovanje, špedicijo, zacarinjenje l. t. d. izvršuje naročila hitro, točno in poceni.